Број 242. У Новом Саду у петак 5. (18.) новембра 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за исту годину 2 круне, на целу годину 4 кр. за остале земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 30.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Како обмањују свет?

Човек не би веровао како обмањују свет. Управо, човек не би веровао, како се свет данас даје обмањивати. Јер да нема лаковерних, не би било ни оних, који обмањују. Њихов би занат банкротирао, и они би тај занат оставили.

Како обмањују свет, о томе имамо данас ретка примера. Тиче се железничарског питања, такозване железничарске прагматике у Хрватској и Славонији. Због те ствари дошло је до оштре борбе између већине саборске у Хрватској и Славонији и између већине угарског сабора. Ни једна страна није хтела да попусти.

Хрватско-српска коалиција тражила је од бана, да он ту прагматику измене у корист Хрватске и Славоније. И да одмах покаже какав успех

Бан је отишао министру председнику и угарском министру трговине. А министар трговине рекао је бану: — И ја сам за то, да се прагматика измене. Оваква каква је не може остати. Наредио сам већ стручњаке, који ће поднети предлог како да се измене. И онда може и влада Хрватске и Славоније изнети шта жели и шта хоће

Сутра дан су новине писале, да се бан томе врло обрадовао. И да је он то тако схватио, да ће се прагматика мењати за љубав Хрватске и Славоније. Новине бана Томашића ударише у таламбасе. Кличу, како је бан извојевао победу Хрватској и Славонији и како је све испунио што је до сад могао. И славе то као победу Хрватске и Славоније над Угарском.

То је узрујало Мађаре у Угарској у великој мери. Они огорчено питају: — Зар нас наш министар председник да изда Хрватима?! Зар да он мења прагматику на нашу штету?! То ми никад дозволити нећемо. У самој владиној странци већина неће ни да чује, да се измене прагматика у корист Хрватске и Славоније.

Али сад долазе Куенови листови, који излазе у Угарској, и пишу сасвим друкчије од Куенових листова, који излазе у Хрватској и Славонији. У Угарској пишу ти листови: Шта вам је за бога? Шта сте се узбунили? Па не пада ни на памет влади да мења прагматику у корист Хрватске и Славоније. Неће министар-председник њима ништа попустити. Прагматику ће мењати због ситних незгода које су у њој, али то се све не тиче оног главног. То ће остати по старом.

Главно ће остати по старом! — пишу Куенови листови у Угарској. Главно ће се, променити и то убрзо! — пишу Куенови листови у Хрватској и Славонији.

Кад човек гледа све то, чисто се камени. Зар може бити такво што у двадесетом веку?“ И зар може бити да се тако поступа са посланицима народа?

На жалост тако. И најгрђе је што пише Будапешти Хирлап, који иде за љубав министра председника Куена и у ватру и у воду.

Тај лист доказује да влада грофа Куена Хедерварија тражи пута и начина, да умири духове у Хрватској и Славонији, и пребацује Мађарима што су подигли лару због тога. Та влада не мисли напустити оно што је главно у прагматици. Она хоће само да — умири духове. Са другим речима: Шта сте се ви Мађари узбунили због оно мало обећања? Шта то вама смета? Пустите нек се смире мало у Хрватској и Славонији, а добити и она ко неће у Хрватској ништа.

А у исти мах владини људи говоре у Хрватској и Славонији: — Не може министар-председник Куен отворено да каже, да ће он мењати прагматику у нашу корист, да већ на почетку не огорчи Мађаре. Али ће он то извести лагано и сигурно.

Ко ће сад бити обманут? — Ма ко био, смејаће му се и казаће: А што си се дао преварити? Ко ти је крив?

Ето, тако се води данас политика. А да таква политика не води никаквом добру, то је јасно. И Угарска и Хрватска и Славонија имају права да им влада чисто и отворено каже: Како мисли да мења прагматику. Па да се онда искрено траже сви излази. А овако ће се стварати само обмана, зло и завада.

Шта је са свештеничким удружењем?

Добили смо два позива на свештеничко удружење. Браћа из Чуруга позивали су нас, да се изјавимо, да ли смо за свештеничко удружење. Већина карловачких свештеника створила је правила за свештеничко удружење и послала их свештеницима да их потпишу сви они, који су за свештеничко удружење. По примитку потписаних изјава од већине свештенства, карловачко свештенство послало је правила св. архијерејском синоду на потврду Већ је прошло по године од тог доба, и ми не знамо, да ли су та правила потврђена или не. За то позивамо већину карловачких свештеника да нас известе, да ли су правила за свештеничко удржење потврђена или не.

Ова година већ је на измаку, и ми треба да знамо, да ли су правила за свештеничко удружење потврђена. Свештеничко удружење не треба да је без свога листа зато треба да се састанемо и решимо, хоћемо ли имати свештенички лист. Ако ћемо покренути свештенички лист, онда он треба од нове године да почне излазити. Не смемо неспремни чекати нову годину.

Правила за свештеничко удружење ако нису потврђена, онда треба о томе известити свештенство, па да се састанемо и нова правила за свештеничко удружење донесемо. Кад је већина карловачких свештеника донела правила за свештеничко удружење онда с правом тражимо од њих, да нас известе, да ли су та правила потврђена или не.

Не треба стати на по пута, него треба до краја истрајати. Слаба је корист за свештенство, ако правила за свештеничко удружење постоје само на папиру. Правила

ПОДЛИСТАК.

Слике из здравственог живота нашег народа.

„Занеле је бабице“.

— Мати, мати! Слатка мати! Дигни се!

Тако је кукала мала Зорка за својом матером. Али узалуд. Мртво тело младе жене дигоше и понеше на гробље.

Ја гледам јадно дете, па и мени грунуше сузе. Кад се мало разабрах, упитаћу Марка, домаћина покојничина:

— Шта јој би, за бога, те тако на пречац сврши? Онако здрава!

— Шта јој би? — одговара Марко са уздахом. — „Сама је крива. Сваки дан је викала: „Нећу децу! Нећу да родим више! Деца ми се попеше на вр' перчина...“ И ето тако једнога дана занеше је бабице те здрава здравцита умре. Остави ме са овом ситном жгадијом, па нит' знам шта ћу ни куда ћу с њима.

— Како то: „занесоше је бабице“ — питам ја радознало. — Ја то сад први пут чујем.

— Па тако!... Побацила... То сад кажу бабе: „занеле је бабице“.

— Тако дакле?... Побацила па умрла?

Како је радила, тако је ето и прошла.

На укоп место на молитву.

У неко доба ноћи закуца ми неко на врата.

— Ко је? — питам ја.

— Отвори, ако си брат и наш. Невоља ме гони — виче неко с поља.

Скочим и створим. Преда мном је стајао Ђеко.

— Шта је Ђеко?

— Ама, про'шћеш, сина ми заболело у грлу, па ни жив ни мртав.

Мени сину у главу да је дифтерија.

— Ни часа не почаси, него жури по лекара, — саветујем ја.

Ђеко се почеша иза уха.

— А ја хтео звати попа, да чита молитву.

— Ја рекох своје... а ти како знаш

*

Сутра дан је доиста стигао поп. Али није приспео детету на молитву, него на укоп.

»Даде попо аке.«

Цвети су. Црква пуна света. Све постило па дошло да се причести. Највише деце

Прилазе полако попу. Једна жена принесе своје дете — мушкарчића од три године. Али он гледа на попа уплашено и бризву у плач.

— Де винца!... Да попа винца!... Де, де!“ — салеће га мати и сви други. Али узалуд.

Поп га остави и поче друге причешћивати. Али не потраја дуго, а мати и деравчић опет приђе попу. Мати му једнако шапће на уво, а он лепо зину и поп га причести.

— А како приволи дете да се причести? — упитаће поп жену после службе — „Шта си му оно шаптала?“

— Па говорила сам му једнако: Даде попа аке?

— Шта је то ака?

— Па ракија, — објашњава попу један сељак из гомиле. — Тако се код нас деца варају да се причесте... На ракију... Њу хоће.

— Па зар и тако мала пију ракију?

— Још те како!

— А не бојите се, да ће им шкодити?

— А коме је још ракија шкодила?

„Због неизлечиве болести“.

Познавао сам га добро. Имућан човек; штавише богат. Али некако страстан. Често ноћу тумара и банчи, а могао си га наћи и на местима, где се „љубав за новац купује“.

Ту скоро се оженио. Узео кћер једног угледног трговца и добио уз младу, лепу и здраву жену још и велики мираз. Па шта му би?... Данас читам у новинама, да се убио. Каже се само: „Због неизлечиве болести...“ Сустигло га, дакле, пре него што је „и медени месец“ навршио...

*

за свештеничко удружење треба да ступе у живот, или ако нису потврђена, онда да нова правила донесемо.

Зато питамо већину карловачких свештеника: Шта је са правилима за свештеничко удружење? Ако су правила потврђена: За што о томе не извештавате свештенике, који су потписали изјаву, да пристају на свештеничко удружење? Ако правила нису потврђена: За што о том не известите свештенике да знамо шта ћемо радити? — Ако сами не знате да ли су правила потврђена: Зашто не распитате, да ли су правила потврђена или не? Кад сте имали одважности да вас неколицина правила донесете, онда треба да имате одважности и распитате, да ли су правила потврђена

Господо, ви имате реч! Одговор чекамо.

Свештеник.

Политички преглед.

Угарски сабор.

На јучерањој седници посланичке куће угарског сабора поднео је министар финансија Лукач законски предлог, по коме се опуномоћава влада, да за четири месеца године што долази може прикупљати државне приходе и чинити издатке према досадањем државном прорачуну Куенова влада тражи ту дозволу зато, што до краја ове године сабор не може расправити државни прорачун за 1911 годину. После тога је продужена расправа законског предлога о грађанском парничком поступку. Посланик Јулије Хорват изјавио је у име Кошутове странке, да прима предлог уопће, али ће у подробној расправи тражити неке измене. Тако нарочито, да и надаље остане трговачки и менички судбени сто и да се не дозволи, да се државна одветништва увлаче у бракоразводне парнице. У име пучке странке говорио је Александар Шимоњи Семадам и изјавио је, да његова странка све дотле неће изјављивати, да ли предлог прима или не прима, догод министар правде Секељ коначно не каже, какво становиште заузима у питању, којем суду могу трговци, као повереници тужити купца У првобитном нацрту наиме било је, да трговци могу тужити купца у своме седишту само онда, када својим књигама докажу, да се трговина догодила, у њихову месту. Иначе, кад продају нешто преко својих путника или не могу својим књигама да докажу, да се трговина за кључила у њихову месту, ако дође до парнице имају купца тужити суду, под који купац потпада Тиме се хтело да иде на руку грађанству, које врло често шпекуланти и несавесни трговци и њихови путници оштете, те кад купац неће да прими натурену или рђаву робу, или га туже својим судовима, камо сиромашни купац не може ни да оде да се брани. Ту одредбу је министар правде Секељ на наваљивање богатих трговаца и фабричара изменио, да буде као што је било досад. Против те измене првобитног нацрта је и састављач законског предлога бивши минисаар Плос, па многи и у владиној странци. Ови хоће и у сабору да стану против измене министра Секеља, а министар Секељ је изјавио, да ће он одступити, ако се његова измена одбије. По свој прилици, да ће министар Секељ остати, јер ће остати и та одредба, која иде у корист великих трговаца и богатих фабричара, а на штету сиромашних купаца и малих трговаца.

Признају, да су Фридјунгови списи лажни.

После открића професора Масарика не стало је и зрачка сумње, да су Фридјунгови списи лажни. И сада у Бечу не знају, шта ће, но извијају свакојако. Бечки лист „Фатерланд“ иако мора да призна, да су Фридјунгови списи лажни, извија, како се и Масарик преварио, као што се преварили и они у министарству спољних послова. „Фатерланд“ пише, како аустроугарски посланик у Београду Форгач није знао за кривотворење списа но их је добивао већ готове и слао у Беч У бечком министарству спољних послова „испитивали“ су те списе и нашли су, да су прави, да нису лажни. Тај лист каже, да Форгач није ни куповао те списе, него су куповали у Бечу у министарству спољних послова. Форгач је хопама слао таке фабрициране списе, а у Бечу су их једва дочекивали. Једино је бивши оделни старешина Јегел сумњао у те списе и упозоравао, да треба бити обазрив. Али те опомене није нико слушао, до последњег часа веровали су, да су списи прави, истинити и издали су за њих неких 60 хиљада круна. — Крај свег тог извијања, главно је, да данас сви и у Бечу морају да признају, да су списи лажни.

Босна и Херцеговина и Аустроугарска банка.

У прекјучерањој седници босанско херцеговачког сабора посланик Шомођи упутио је питање председништву, какве кораке намерава предузети, да би се при обнављању повластице Аустроугарској банци очували и интереси Босне и Херцеговине. Аустроугарска банка треба бар 50 милиона круна да одреди на хипотекарне зајмове у Босни и Херцеговини. С обзиром пак на државноправни положај Босне и Херцеговине, на њихову финансијску самосталност и устав требало би учинити неке измене у банчином правилнику. Тако би требало да се и српски језик употреба у називу фирме и на банкнотама. Даље све одредбе у банчиним правилима, које се односе на автономне гране босанско херцеговачке владавине, требало би да се у посебном законском предлогу поднесу босанско херцеговачком сабору, да овај одлучи о њима. Требало би најзад да и Босна и Херцеговина буду заступљене у средишњој банчиној управи; да се филијала банке у Сарајеву подигне на ступањ главног завода, као што је онај у Бечу и Будимпешти; да се изашље заступник босанско-херцеговачке владе, који ће надзиравати рад банчине управе и да се један део прихода употреби у корист Босне и Херцеговине. — Ту интерпелацију примио је читав сабор са допадањем. Председништво је одговорило, да ће одмах сазвати земаљски савет, да заузме становиште у том питању.

Турска у Бугарска.

Најновије вести из Цариграда јављају, да је турска влада одредила 300.000 франака за зидање пограничних утврђења према Бугарској. Те градње ће местимично почети одмах, а некоје ће бити одгођене до пролећа. Осим тога је решила турска влада да подигне нарочите војне касарне и утврђења у неколико кланаца, и опет према Бугарској Ово се све доводи у везу са путем, који је предузео Фон јер Голд паша, да разгледа погранична утврђења и војне прилике Турске.

Пред изборе за жупанијске кметове и општинску ресторацију.

Мокрин, 3. новембра.

Напред браћо радикали! За који дан ће свест ваша имати да реши: хоћемо ли трулеж и надаље ширити, смрад срама и жалости општинског пропадања, на рачун српског вам образа и поштења ратарског, јадне нам општине наше.

Хоћемо ли дозволити, жалосна вам срећа, да вам у жилама општинске управе и газдовања и надаље струји усирена поквареност и несавесност у руковању и упропашћивању дедовине ваше, грдног спахилука, и да се на образ вам српски слегне потсмех часна и поштена света, уз поругу нехатности ваше?

Или мислиш зар народе, да је довољно од тебе и то, што имаш снаге, да жртвујеш и надаље тој пропасти имање твоје, труд твој и крвави зној, стењући болно над теретима тешкима, под којим грби опстанак твој!

Не тако браћо, доста је ако Бога имате, ако имате љубави наспрам деце и потомства вашег, ако вам стид и срам још није подгризао поносвам српски и човечански, тргните се. Отресите са хаљина ваших насутљиви прах лепореких пријатеља и досадањих добротвора вам општинских, станите једном већ и тој гују, неситој аждаји на врат, која вам пије крв, сиса срж опстанка вашег, прождире вам добро наше.

Прибери се добри и јадни народе, тргни се из дремежа коју води пропасти, тргни се и реци: да имаш права и ти располагати општим добром твојим, кажи: да хоћеш права, хоћеш реда у кући твојој! јер док, народе, сам не почистиш кућу твоју, други ти чистити неће.

Знаш ли, са каквом поругом пролази други поред куће твоје, пуне гада и смрада запуштености, гледајући те равнодушна, како јадно живиш како се патиш и пропадаш?

Не оклевај дакле, помози се сам, помогао ти Бог! Твоја те деца моле, да станеш на пут свему, што ти не да напред, да се отресеш оних који те воде на пропаст; да се отргнеш и такових, који те моле пријатељства, сродства и кумства ради за себе, а против тебе на штету твоју, да се одлучиш од свију, који нису с тобом, који су само онда твоји кад им требаш, не тебе ради, него ради њих.

Напред на изборе! У тебе је снага народе, ти си моћ и сила, који можеш, који требаш и мораш напред.

А ти алмажанијо, која си све до скора јадиковала јаде опште, нека те сад руководи и води на избор твој демократизам, народ те тражи, народ те чека, народ хоће, само напред!

Али не, ти не можеш, ти не смеш против, јер т а м о је живот, т а м о је снага твоја. Кажи, јеси ли спремна, јеси ли вољна, да загризеш у ту трулу јабуку, коју си почела да златиш, да ју видаш твојим лажним демократизмом, али у трулежи не тражи добра, — јер си видајући њу и сама себе окужила, јер си кужна и задахнута, јер си алмажанијо годинама ружила и гадила оно, што сад уздижеш и хвалиш, крепиш и подражаваш, а сад хвалиш, сад се дичиш, заклањаш, одржаваш и браниш оним, што си некад пљувала.

Или је тако онда било, или ти се сад алмажанијо друго гнездо свило, у ком примаш јаја оне птице, гадне кукавице, да покријеш твоје сукривице.

Тако је роде, тако алмажанијо!

А сад, за народ, за народ се ради, за добро свако, помози и гради. Не тражи излаза, јер даље не можеш. Тргни се, у народ се врати, да нас општа срећа прати.

Напред, у добри час, напред!

Југовић.

Демчинскова култура стрмнина.

— Јаша Јанић. —

(Наставак).

О б р а з а ц I. представља сејање у једном реду, које се у Аустрији и Немачкој досад практиковало. Кад се тако сеје, огртање се може извршити и дрљачама. (Schömer, Zetmayer).

О б р а з а ц II. представља сејање у два реда, при таком сејању редови су удаљени једни од других најмање 9 цм.

О б р а з а ц III. представља сејање у три реда

Н а ј т е ж е

Тривун је на умору. Сви његови око њега. Упалили му већ и свећу, и стиснули му је у руку. Све лакше дише... и већ као да се утајао... Закукаше жене; завришташе деца, наста лом по кући... Спремају већ да га купају и наместе.

Али гле чуда! Самртник поче и опет полако дисати, па не потраја дуго, а он дође мало к себи. И од тога доба све боље и боље... док најпосле сасвим не прездрави.

Али се дуго тога сећао — и он и сви сељаци његови. По гдекада је морао причати, шта је у онај мах осећао, кад је умирао. Је ли бола имао? Шта му је најтеже било?

— Бола никаква. Али ми је најтеже било, што сам све чуо шта се око мене збива и шта за мене спремају — одговарао би обично Тривун на питања.

„Знаш занемогло“...

Да л' да верујем очима?... Јесте; тако је!... Крава мокри, а сељак држи суд и хвата јој мокраћу.

— А шта ти то радиш, јадан не био? — питам га ја у чуду.

— Па ето! Хватам мокраћу? — одговара он мирно.

— А што ће ти то?

— Па знаш, занемогло дете у кући, па жене веле, да га ваља говеђом мокраћом занојити.

Ја се само стресох.

„Здравље.“

за озим; образац IV. сејање у три реда за јарице.

Разлика у размаку редова је овака: Озим силније избија, те би размак од 9 цм. био мали, зато остављамо размак од 11 цм.

Саберемо ли дужину редова на 1 хектар, ту добијемо при сејању у једном реду по обрасцу I. 55.000 м.; при сејању у два реда по обрасцу II. 74.000 м. при сејању у три реда по обрасцу III. 75.000 м.; а при том истом сејању за јаре усеве по обрасцу IV. 83.000 м., при обичном сејању 100.000 м.

Узмемо ли да се избијање загртањем удвостручи (у истини се на великим површинама утростручи и учетворостручи) и да при једном огртању средњи редови, при сејању у три реда, нису никако или врло мало земљом покривени, те сравнимо вредност користи огрнутих редова с неогрнутим, добићемо вредност тако, што ћемо дужину реда помножити са два.

Добивамо дакле ове резултате: при обичном сејању на 10 цм. 100.000, при сејању у једном реду по обрасцу I. 110.000, при сејању у два реда по обрасцу II. 148.000, при сејању у три реда (озим) по обрасцу III. 120.000, а при сејању по обрасцу IV. 139.000 м.

Из ових бројева се види, да се при сејању у два реда најбоље искористи земља. Тај начин сејања даје нам за половину већу корист. Размера је 100 : 148.

Треба дакле сејати у два реда и два пута огртати.

Потребно је напоменути, да усев у два реда може се двапут брже загртати, него при сејању у три реда. Особа, којој је рад поверен, иде просторем између редова, једном ногом у бразди, а другом ногом у суседној бразди.

Вршимо ли огртање запрежном снагом, корисно је направити за тај посао ралични рам сејалице, на коју учврстимо федерове ралице, као што се употребљава у Америци за огртање кукуруза.

(Наставиће се).

Вести из места и са стране.

Краљ у Будимпешти

Из Беча јављају, да ће краљ у другој половини фебруара доћи у Будимпешту, где ће у краљевском двору у Будиму пробавити дуже време. Краљ долази на боравак у Будимпешту због делегација, које ће бити у марту у Будимпешти. За време краљева боравка у Будимпешти биће приређено више сјајних дворских свечаности. — Тај блесак треба да засенп сиромашни и пропали народ, да не види, како ће у делегацијама да одлучују, да му одеру с леђа и последњи кајиш коже.

Пут краља Петра у Рим.

Јавили смо већ, да је био утаначен и дан када се краљ Петар требао кренути за Рим у походе талијанском краљу. Сада јављају београдски листови, да је тај пут вбог болести престолонаследникове, а по предходном споразуму талијанске и српске владе, одложен. Краљ Петар је требао још овог месеца да путује у Рим.

Болест Толстојева.

Многи листови били су добили брзојавну вест о смрти грофа Лава Толстоја, где су га сахранили у дугачким чланцима. Међутим, та вест се показала неистинитом. Док једне вести јављају, да са здрављем Толстојевим врло рђаво стоји и да је температура врло јака, дотле један брзојав из Астапова јавља, да је температура пала, а најновија вест из Москве тврди, да је криза прешла и да по живот Толстојев нема непосредне опасности.

Гимнастика у српској војсци.

Београдске новине јављају, да је у министарству војном решено, да се из Чешке доведу дванајест учитеља гимнастике. Један део њихов поучаваће у гимнастици ђаке београдских гимназија. Почетна плата тих чешких учитеља гимнастике биће 1200 динара. После навршетка десет година свога рада, постају вишим учитељима и плата им се пење до 4000 динара.

Српски скопљански лист о приликама у Турској.

Судећи по расположењу извесних народних посланика, у парламенту ће се овог пута повести доста јака опозиција, чему је крајње време. У парламенту како се зна, има 45 умерених либерала (међу којима је највише Арапа); 23 Грка; 17 народна партија (демократе) и 20 крајња левица — што чини један значајан број од 105 посланика. Ако се ови посланици групишу у једну озбиљну опозицију, њима ће се убрзо придружити и други народни посланици, који иначе само чекају начин, како да своје незадовољство искале. Владајућа странка и владајући кругови, имаће како се види озбиљног посла са опозицијом од 105 посланика. Крајње је време, да се у парламенту поведе једна објективна опозиција и стварна критика владајуће странке и владајућих кругова, који су својим делима много штете и много пакости нанели, не само толиким отоманским држављанима, него и заједничкој домовини, коју су упрегли у таљиге својих магловитих интереса.

Српкиња.

Ех, ех, редак дан! Толико Српкиња. Уз Србе. Учитељице, учитељи. Гости наши, гости наши!

Па да, ретко се виђају тако на окупу. Хоће ли што ново чути? Хоће ли чути, о чему до сада нису знале?

Вај, дакако да ће тога чути. Чуће Српкиња што још до сад није слушала. А неће чути, што је досад знала.

Да, па то би и било ново, да чује што је до сад знала. Што је знала Српкиња.

А шта је она до сад знала? Да смо имали Милоша и Марка; имали мајку Јевросиму. На тој грани да расте српски плод. Да расте све даље и даље напред у векове.

И данас то чути, то би било ново. Јунаци су гинули за народ, а народ давао јунаке. Народ, народ! Почетак свега, и крај свега. Кога држи и води народна рука, очуван ће бити докле год је века. Ко се откине од њега, изгубљен остаје докле год је века. А где има такових, који се одкидају од народа, раде на уништавању народа. Да убију народ у душу.

И куку народу, који такове сам не одбаци од себе. Онај народ, који то не може, изгубљен је...

Српкиња васпитава децу своју, Српчиће. Дошла је, да ако ће чути што још није чула. И неће се преварити, чуће. И видеће, да има људи, које називамо нашима, али нису наши. Јер хоће да се откину од народа; хоће да му пију крв, па да га онда оставе. Хоће да му скоче на грбачу, а он да их се не може отрести; хоће да га воде странпутицом, куд није ишао Милош, нити онамо упућивала Јевросима мајка.

Српкиња ће то видети и чути. Али то неће бити ново.

Ново ће бити што ће чути од друге стране:

— Српкињо, напајај децу српским духом, твоје Српчиће. Да не иду против народа. Да се држе народне руке, да их народна рука води. Срби ће тако живети. Народ ће тако живети.

Српкињо, гошћо наша, то је ново!

Бура на мору јадранском.

Из Пуља, Трста, Млетака, и т. д. јављају о великим бурама, које су починиле огромне штете и стале и људских жртава. Из Пуља јављају, да су читава два дана торпедни чамци крстарили по мору и тражили три матроза, које су велики таласи узбурканог мора срушили са торпедњаче број 4. у море. Сада се више и не надају, да ће их наћи. Имена тих матроза ова су: Георг Фајдерик из Компоље у Хрватској, служи већ 12 година код марине, главни крманош Франц Гартнер из Пибершлага у Горњој Аустрији и матроз Јован Кацан из св. Еуфемије у Далмацији. — Из Трста јављају да су узбуркани морски вали нанели велике штете. Нарочито су јако оштећене све радње које леже крај мора и канала Гранде. У кафане је вода провалила и поплавила чак и седишта. И Вердијево позориште преплављено је. Из Града јављају да је цела варошица преплављена. На обали су отргнути зидови и кабине за купање. Градо пружа слику жалосне пустоши. — Из Реке јављају, да је преплава починила и тамо велике штете. Котве више бродова растргане су, три вагона су срушена, а осам дигнута из шина. Море, које је било врло узбуркано, превернуло је силне чамце и велике гомиле дрва на обали, кула светиљка сасвим је разрушена. — Из Млетака јављају, да су узрујани морски вали преплавили Марков трг.

У знаку јединства и истоветности народа.

Читамо у митровачком „Српском Раду“: Пре више година ишла су нека разуздана дечурлија ноћу по Митровици и лупала уличке таблице на кућама, јер су се нашли увређени у свом хрватском осећају, што на таблицама има и српски натпис. Онда је један „интелигентан“ господин тако заборавио, да им је одобравао, јер — како је он говорио — данас већ и Јапанци пишу латиницом!

Међутим, слична операција се догодила и са таблом Српске банке у Загребу и банка је дуже времена оставила била тако оштећену своју таблу, да сваки види, когод на Загреб наиђе, како хрватски живаљ воли — ћирилицу. И ових дана се догодило слично у Митровици. Др. Илија Бајић, град. физик, има на улазу у своју кућу две табле, једну ћирилицом, другу латиницом (као и доктори Вујић и Данеш), и његова српска табла је силом преломљена. Та табла, тако полупана, треба да остане тако неоправљена, нека види сваки Србин, како којекакви цендравци, који би попили све Србе у чаши вина, воле ћирилицу, коју је створио онај исти св. Ћирило, кога Хрвати данас славе као словенског свеца! Слично је пасирало једаред и дру Владимиру Чобанићу, митровачком адвокату, кад му је полупана његова елегантна и скупа стаклена табла. Мислимо, да би се могло стати на пут таком и сличном дивљаштву, само кад би се мало више припазило. Уједно нека се и ово зна: У српском крају, где има натписа и латиницом, ником никад није пало на памет, да праве таке демонстрације против њихових власника и да, на тај начин, штети туђу имовину.

Каламљење против колере.

И за колеру се нашла нека врста маје, али се њоме не калеме болесници (као код гушобоље) него здрави; да их маја од заразе сачува (као код богиња). Тај начин предохране употребљава се у оним случајевима, где се у породици или кући јави један случај колере, па је прилике, да ће и на друге чланове породице или укућане прећи. Колико се до сада у том правцу искусило може се рећи, да то каламљење успева. Године 1908 9. каламљено је у Петрограду том мајом 29 хиљада особа с врло добрим успехом. Од тога броја особа оболело је само њих четворо од колере иако су све биле у приликама, да су се могле заразити.

Порез на нежење.

Руска државна дума решила је, да се удари пореза на нежење. На последњој седници државне думе поднео је известилац посланик Синадино предлог, да се од нове године на нежење удари двострука пореза на доходак. Очевима пак, који имају више деце, дале би се разне олакшице. О том предлогу водила се подужа расправа и дума је најзад одлучила, да се нежењама порез, што су га до сад плаћали, повећа још за половицу досадања пореза.

Обилна берба.

У околини Зилаха (шомођска жупанија) овогодишња берба у виноградима била је тако обилна, да се такмачи са преклањском. Грожђа има толико, да берба још и данас траје. Како је у Угарској иначе била слаба берба, то из зилашког краја односе врло много вино, али га још увек има доста. Обично вино, стоно вино, продаје се за 36 до 41 круне по хектолитру.

Сечење калем гранчица.

За сечење калем-гранчица (вијока), ма за који начин калемљења — изузимајући „очења“, најпогоднији су месеци јануар, фебруар и прва четврт месеца марта, према томе, како време допусти. Свакојако их је најзгодније сећи пре, но што наступи топлије време, јер после већ почну воћке да „крећу“. По мразу се калем-гранчице не смеју сећи Но ако пропустимо право време, те узморамо сећи онда, кад су воћке већ кренуле, онда их морамо одмах и употребити, али ти калеми слабије порашћују и никад добро не успевају. У речене месеце посечене калеме треба умотати у влажну маховину и оставити у подрум, у коме није одвише топло, али и сигурно од промрзавања. Могу се такође укопати и у влажан песак.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

Нови Сад, 5. новембра 1910. године.

Пшеница прве каквоће нова 19 К 80 п. до — К — п
Пшеница средња 19 К 50 п. до — К — п.
Пшеница лакша 19 К 30 п. до — К — п.
Наполица нова 12 К 20 п. до — К — п.
Јечам стари 13 К 40 п. до — К — п.
Зоб нова 15 К 60 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 8 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов 6 К 60 п. до — К — п.
Маст 180 К — п. до К — п.
Сланина 176 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 176 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели 20 К — п. до — К — п.
Пасуљ жути 22 К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешку 120 до — п.
Свињи средњи . . 116 до — п.
Свињи лаки . . . 110 до — п.

од једне киле.

Теоци — потура по кили.
Овци 20—36 К пар.
Јагњци 16—20 К пар.

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:

4. новембра било је . . . . . 3·67
5. новембра било је . . . . . 3·68

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

За неколико дана, а у неколико хиљада примерака, изићиће врло корисна књижица за сваку српску кућу, коју је Бог дечицом обдарио, а без које не би требали да буде ни један српски дом и ни једно српско дете. Књижица се зове:

ВЕРТЕП.

За Српчиће срочили: **Чика-Илија** и **Јован Удицки** срп. нар. учитељи.

Свакоме је Србину познато, да код нас Срба постоји леп обичај, да се о Божићу носи вертеп. Морамо признати, да се тај обичај по многим местима или изгубио, или се толико изопачио, да служи на ругло и подсмех.

Књижицу су написали Чика-Илија (Др. Бајић) и Јован Удицки, учитељ, са сврхом, да се тај лепи српски обичај што јаче у нас Срба распространи у духу историјске истине, а да се отргне и од туђинског утецаја.

У књижици ће бити на расположењу српској деци два вертепа, један приређен од Чика-Илије (Дра Бајића), а други од учитеља Јована Удицког. Оба су написана у стиховима и изнеће један цели табак, а са ценом само од 12 филира.

Свештеници и учитељи, и у најмањем селу, могли би ту књижицу на стотине примерака растурити, те се умољавају да поруџбине што пре упуте.

Вредност ствари имаће сваки пред очима, који је имао у рукама октобарску свеску „Православља“, одакле је прештампана.

Поруџбине прима и одмах отправља

Јован Удицки,
срп. нар. учитељ у Митровици.

Умољавају се и остали српски листови за прештампавање овога огласа.

Проширеној галантеријској и новоотвореној мануфактурној трговини

М. Јовичина у Н. Саду

потребна су

два старија трговачка помоћника,

мануфактурне струке, који су добри и самостални продавци, а уз то владају потпуно српским, мађарским и немачким језиком и који што пре могу да ступе. Исто тако су потребна два СТАРИЈА ПОМОЋНИКА **галантеријске струке.**

1552 1—2

---

4 БИЛИЈАРА

и то **2 нова махагони** за карамбол и **2 за кегле**, врло кратко време употребљени, **продајем по врло јефтиној цени.**

Schmidt János
Bácsfeketehegy.

1511 4—9

Продаја КУЋЕ

своју кућу на ћошку у добром стању у којој постоји шпецерајска радња са **гостионицом и пецаром ракије**, као и котарка, штала и остале потребне стаје.

Због слабости здравља **продајем** одмах

Антон Ленарт
В. Кикинда tűzfa utza 538/в.

1535 2—3

помодно мануфактурна радња

Д. Ђукановића и Комп.

БЕОГРАД

Потребује ДВА СТАРИЈА и једног МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА.

Исти морају бити добри продавци и вешти аранжери излога. 1543 2—3

Шпецерајска и кратке робе трговина

САВЕ ЖАНА

у Алибунару

потребује једног старијег и једног млађег

ПОМОЋНИКА.

који говоре сем српског, румунски, мађарски и немачки језик. Ступити могу одмах. 1542 2—3

ПАЖЊА

онима који пате од жуљева и знојења ногу.

„МАГНИФИК“ је непобитно средство за одстрањивање жуљева потпуно нестаје. **Цена је 1 кр. 50 ф.**

„КОНТРАСУДОР“ је сигурно успевајући минерални прашак, против знојења ногу или осталог тела. **Цена је 1— круна.**

У Новом Саду једини заступник, WEISS VILMOS власник стоваришта ципела, Франц Јосифов трг бр. 3. (Вагнерова палата).

Уједно препоручујем богато снабдевено стовариште,

Американски, Енглески „КОБРАК“

494 22—100

као и за децу хигијенских ципела уз солидну послугу и утврђене цене.

Банкарско-комисионарска радња СВЕТОЗАРА М. КОСОВЦА

у НОВОМ САДУ, Кошут-Лаушова ул. бр. 29

препоручује се поштованој публици из места и околине, да врше ове послове:

Банкарски посао: Набавља брзо, тачно и јефтино новац на амортизацију по најповољнијој стопи и најповољнијим условима. Даље на хипотеку са уњижењем на I и II. место са најнижом каматом, а тако исто и на ритске резерватске и иберландске земље са потпуном исплатом зајма са најнижом каматом.

Уједно ова радња купује и продаје све папире од вредности и приповнате лозове све се обавља по најумеренијој цени солидно и брзо. Радња се бави мењањем страног новца по текућем курсу и најнижој стопи за провизију, а такођер солидно и брзо.

Ова банкарско-комисионарна радња бави се тачно и брзо посредовањем око купа и продаје разних имања, покретних и непокретних и у том погледу стоји у вези на све стране. Провизија се исплаћује кад посао буде спроведен и перфектан,

Посао око осигурације: Радња се такођер бави осигуравањем живота, осигуравањем девојачког мираза, против пожара леда и др.

Завод за информације и намештање млађих: На свако питање у свима горњим правцима завод даје тачан и брз обавештај Бави се намештањем кафанског и гостионичарског особља. као: Главних келнера келнера, собарица, покућара (Lohndiener) и т. д Даље бави се намештањем послуге по приватним грађанским кућама.

Посао око набавке и продаје материјала за гориво. Радња има на стовариште велику количину **дрва и угља за гориво**, продаје по најумеренијој цени и наруџбине обавља тачно и брзо.

А све тачно и брзо са умереним хонораром

Молећи поштовану публику из места и са стране, да ме својим поштованим поруџбинама одликују.

Обавештаје дајем ко приложи марку од 10 потура

1852 40—50

Објава.

При крају месеца новембра отвара се

ПРВА НОВОСАДСКА ТОЦИЉАРКА

ЗА ТОЦИЉАЊЕ ТОЦИЉАЧАМА (шлитшухе)

И РОЉАЧАМА (волшухе)

на простору од 1000 □ метра, снабдевена свима модерним захтевима технике.

Тоциљарка је отворена целе године, а тако је удешена, да се наизменце може употребити **за тоциљање по леду и тоциљање рољачама.**

Престаје дакле она аномалија, да се само у зимње доба може неколико дана по леду тоциљати, јер чим време отпусти, тоциљарка се одмах може претворити за тоциљање рољачама.

Тоциљарку смо снабдели свима новотаријама, које смо у иновемству видели. Исто тако смо се постарали и удесили **елегантан бифе, собу где се може огрејати, собу за прикопчавање тоциљача и рољача, електрично осветлење и војну музику**, која ће недељно једанпут концертирати.

Слободни смо овим обратити пажњу п. н. грађанства Новога Сада, на ово наше подузеће, а уједно јављамо, да се прибелешке на предплату већ сада примају у шпедитерској писарници

Сигмунда Касовица
у Лауша Кошута улици бр. 37.

С особитим поштовањем

1548 1—3

Подузеће
прве новосадске тоциљарке.

БЕРМЕТА!!!

Част ми је потрошиоцима бермета овим на знање ставити, и то који желе исти од мене купити да ми количину своје потребе унапред означе, тако, да би могао сразмерно исти спремити, и поручбинама на време удовољити. Даље дајем на знање да имам **вина, нова, стара, бела, црна, шилера**, по умереној цени, **као и сремске старе и нове** **ШЉИВОВИЦЕ** и комовице, сваке висине печене.

Петар Костић
Срем. Карловци.

1351 10—0

✝

С тужним срцем и великим болом у души јављам свима сродницима и пријатељима, да ми је моја мила, добра и никад незаборављена мати

КАТИЦА уд. НАДАШКИ

рођ. Војновић

данас 29. октобра (11. нов.) о. г. по подне у 3 сата после дужег боловања у 65. години живота преминула.

Тело миле покојнице биће у недељу после подне у 2 сата по српском православном обреду у цркви опојано, а за тим на новом гробљу матери земљи предато

Вечна јој памет! Мир пепелу њеном!

ВЕЛ. КИКИНДА, 29. октобра (11. нов.) 1910. године.

1541 1—1

Ожалошћени син ЈОЦА.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.